

**Poslanstva in vizije slovenskih izvajalcev
zdravstvenega varstva**

prof. dr. Maks Tajnikar,

Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

doc. dr. Petra Došenović Bonča

Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

Milton Friedman: Temeljno poslanstvo zasebnih podjetij naj bi bilo maksimiziranje profita.

Poslanstvo, vizije, cilji in vrednote organizacij v slovenskem zdravstvu namreč morajo upoštevati, (a) da so del javnega sektorja, (b) da delujejo v okviru javnega zdravstva in (c) da so pod vplivom razvoja tehnologije na področju zdravstva

Kaj je javni sektor?

Nepopolna konkurenca(zdravstvo):

- Nadzor cen
- Državna lastnina

Pozitivne eksternalije v proizvodnji (zdravstvo):

- Cene lahko unovčijo eksternalije
- Državna lastnina (za količinski cilj) + kolektivna potrošnja (za unovčenje eksternalij)

Negativne eksternalije v proizvodnji:

- Davki
- Državna lastnina ali prepovedi

Učinkovito stanje je stanje, v katerem posameznik ne more izboljšati svojega položaja v smislu maksimizacije koristi, ne da bi se poslabšala korist vsaj enega od preostalih posameznikov v družbi.

Pozitivne eksternalije v potrošnji (zdravstvo):

- Kolektivna potrošnja

Negativne eksternalije v potrošnji:

- Davki ali prepovedi

Javne (klubske) dobrine (zdravstvo):

- Kolektivna potrošnja
- Državna lastnina + kolektivna potrošnja

Maksimizacija profitov v teh primerih ne privede do maksimalne družbene koristi!

Nauki za zdravstvo (ker je javni sektor):

- poslanstva, pa tudi samo poslovanje zdravstvenih izvajalcev **neprofitno** (tako za zasebne kot državne izvajalce)
- Izvajalci morajo zasledovati **količinske cilje**
- Izvajalci morajo izdelovati **analize dobrobiti in stroškov** in ne le običajne poslovne analize
- Izvajalci lahko poslujejo tudi za **izgubami**
- **državni izvajalci**
  - (a) če zasebni izvajalci ne najdejo ustreznega interesa
  - (b) če profitni motiv zasebnim onemogoča prilagajanje količinskim ciljem
  - (c) če povpraševanja ni mogoče regulirati preko oblikovanja kolektivne potrošnje
  - (č) če drugače profitov drugače ne vlagajo nazaj v organizacijo, ali pa se ne odpravljajo z zniževanjem cen
- javni izvajalci ne delujejo kot **podjetja** (učinkoviti, a drugačni cilji in poslanstva)
- nujna rešitev problema **principala in agenta** (sicer nesmiselno razvijanje stimulativnih plačilnih instrumentov, saj se spodbude iz okolja izgubijo brez učinkov znotraj organizacije)

Kaj je javni zdravstveni sistem?

S
O
L
I
D
A
R
N
O
S
T

kolektivne oblike financiranja

ne nastane **tržno povpraševanje**

trg ne more koordinirati
zdravstvene dejavnosti

košarica zdravstvenih dobrin
obseg sredstev za zdravstvo in
ustrezno strukturo povpraševanja

doplačila in odbitki
vratarska funkcija
glavarinski sistem v
primarnem zdravstvu

D
O
S
T
O
P
N
O
S
T

K
A
K
O
V
O
S
T

neprofitno obnašanje izvajalcev

ni tržne ponudbe

mreža izvajalcev

košarica zdravstvenih dobrin

izraža tudi količinske cilje izvajalcev

koordinacijo lahko izvaja zgolj **država**
lahko pa to vlogo prenese tudi na
plačnika

spodbude s strani ponudbe
motiviranja zaposlenih

U
Č
I
N
K
O
V
I
T
O
S
T

- *meje javnega zdravstvenega sistema postavljene z velikostjo zdravstvene košarice*
- *definicija javnega sektorja ne daje meje med državno in zasebno lastnino izvajalcev, daje pa meje med javnim sektorjem in tržnim sektorjem v zdravstvu.*

Nauki za zdravstvo (ker je javno zdravstvo):

- **Izvajalci** so lahko zasebni ali državni
- Količinski cilji omejujejo **managerske funkcije**
- Solidarnost zahteva homogen značaj storitev
- Zahtevnost managiranja se zaradi omejitev zaostrojuje
- **Osnovna dejavnost** je omejena na mrežo, potem šele pride trg
- Fleksibilnost managiranja se omogoča s širitvijo trga in vključevanjem javnih izvajalcev v trg
- Dve organizacijski obliki: za mrežo in za trg
- Javni izvajalci so vključeni v **konkurenčni odnos** znotraj in zunaj mreže
- **Sistem spodbud** zahteva notranje mehanizme stimuliranja v smeri tehnične in stroškovne učinkovitosti ter razvoja tehnologije
- Stimulacije znotraj izvajalcev niso enake kot stimulacije v podjetjih